

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет історії та філософії

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра філософії

(повна назва кафедри)

Д и п л о м н а р о б о т а

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему:

«Ідея надлюдини в трансгуманізмі (Соціально-філософський аспект)»

“The idea of transhuman on the transhumanism (Socio-philosophical aspect)”

Виконала: студентка денної форми навчання
спеціальності 033 Філософія

Юрченко Людмила Миколаївна

Керівник: к.філос.н., доц. Мартинюк Е.І.

Рецензент: доц. Старовойтова І.І.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ ___ від _____ 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ Голубович І.В.

(підпис)

Захищено на засіданні ЕК № ___

протокол № ___ від _____ 2020 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

(за національною шкалою/шкалою ECTS/ бали)

Голова ЕК

_____ Голубович І.В.

(підпис)

Одеса – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1.ЗІСТАВЛЕННЯ ІДЕЙ ГУМАНІЗМУ ТА ТРАНСГУМАНІЗМУ.....	5
1.1.Від гуманізму до трансгуманізму.....	5
1.2.Спадщина концепції надлюдини Ніцше в рамках трансгуманізму.....	13
Висновки до Розділу 1.....	16
Розділ 2.ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАНСГУМАНІЗМУ В СУЧАСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ.....	19
2.1.Поняття трансгуманізму Дж.Хакслі.....	19
2.2.Течії у трансгуманізмі.....	21
2.2.1.Макс Мор.....	24
2.3.Образ людини майбутнього:від людини до надлюдини.....	27
Висновки до Розділу 2.....	37
Розділ 3. РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСГУМАНІЗМУ.....	39
3.1.Співвідношення трансгуманістичних ідей з аврамістичними релігіями.....	39
3.1.1.Християнство.....	39
3.1.2.Іудаїзм.....	45
3.1.3.Іслам.....	48
3.2.Трансгуманізм та буддизм.....	50
Висновки до розділу 3.....	52
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасному світі, коли життя людини сприймається як вища цінність, роботи, що допомагають усвідомити, що саме є людина і яке місце вона займає у цьому світі та як потрібно розуміти своє буття, набувають неабиякої актуальності. Розглядаючи праці представників трансгуманізму можна виділити основні ідеї їх творчості, які мають прямий вплив на сьогоденне сприйняття людиною себе самої, формування самосвідомості суспільства та вектору його подальшого розвитку.

Мета дослідження – охарактеризувати ідею надлюдини в трансгуманізмі.

Для реалізації сформульованої мети нам необхідно вирішити наступні **завдання:**

- 1) розглянути розуміння гуманізму у філософії та зіставити його з трансгуманізмом;
- 2) охарактеризувати розуміння трансгуманізму в сучасному філософському дискурсі;
- 3) виокремити релігійно-філософські проблеми трансгуманізму.

Об'єкт дослідження – гуманістичні та трансгуманістичні уявлення.

Предмет – філософський зміст поняття надлюдини.

Методологічна основа дослідження. Основними методами нашого дослідження є :

Історичний аналіз для осмислення передумов становлення явища трансгуманізму, його основних акцентів. Для розкриття складного явища трансгуманізму та феномена надлюдини ми використали *компаративістський аналіз*. *Герменевтичний метод* залучений для інтерпретування низки текстів, і

порівняльний, оскільки ми спробуємо порівняти 3 види текстів – гуманістичних, трансгуманістичних та релігійних.

Обґрунтування структури роботи. Структура роботи обумовлена логікою нашого дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку літератури.

Повний обсяг роботи ___ сторінки, з яких ___ сторінки припадають на список літератури.

ВИСНОВКИ

В ході нашого дослідження була зроблена спроба аналізу трансгуманізму як багатоаспектного і міждисциплінарного феномена, що пояснює різні процеси та ціннісні підстави модифікації людини під впливом сучасних технологічних викликів. Безумовно, розкрити абсолютно всі попередні парадигми, які сприяли становленню трансгуманістичного комплексу ідей в рамках даного дослідження не є можливим. Дослідження витоків трансгуманізму розкриває його багат шаровість і створює трамплін для подальшого вивчення його теоретичних засад і значення.

Деякі трансгуманісти розглядають наявний в сучасному суспільстві рух трансгуманізму як трансформацію гуманізму (від лат. «транс» – крізь, через, та «homo» – людина; англ. «transhumanism»). Гуманістичний аспект трансгуманізму полягає в історично оправданій націленості людини на самовдосконалення. Трансгуманістичні ідеї, в свою чергу, формують філософську концепцію, знаходячи інституційну структуру і послідовників. Ідеї вдосконалення людини існували на всьому протязі людської історії, і надалі будуть розвиватися паралельно з розвитком техніки та технологій.

Трансгуманізм включає не тільки ідеї, щодо модифікації природи людини, його фізичних, когнітивних здібностей (переходу в якісно інший стан), а також формує систему цінностей і норм, де інформації, знанням, даним і технологіям відводиться пріоритетне місце в створенні нової людини – надлюдини. Це концепція, яка об'єднує погляди та ідеї дослідників, які відмовляються приймати традиційні обмеження людської природи (смерть, захворювання і інші біологічні слабкості) і прагнуть знайти способи та методи продовження життя. Трансгуманізм розуміє людину як істоту, яка принципово не завершила свою еволюцію і здатна з допомогою науково – технічного

інструментарію здійснити новий прорив. Ця нова людина називається транс/пост/надлюдиною.

Сама ідея надлюдини в трансгуманізмі досі знаходиться на етапі формування та являє собою побудову ідеальної істоти, яка зможе здійснити одвічні бажання про перемогу духу, тіла, розуму над смертю, про справжнє безсмертя.

Звичайно, не можна вважати таку характеристику вичерпною, через наявний плюралізм ідей та акселерацію науково – технічної сфери. Розрізняють: протонадлюдину, кіборга(постлюдину), надлюдину, пост надлюдину, мегапостнадлюдину[4], Homo Genetically Transformed, Homo Virtualis[6], а також транслюдину – як перехідний збірний образ нової людини.

Можна вважати, що в самій ідеї надлюдини є внутрішня суперечність, в ній немає меж, чітких контурів, відправної точки модифікації людини. Критики трансгуманізму вважають, що людина почне перетворюватися в істоту, яка вже людиною не є (але що розуміти як людину?).

Передбачається, що кількісне накопичення штучних елементів у природному субстраті людини з часом призведе до незворотних якісних трансформацій. Тепер людина втрачає свою тілесну унікальність, тіло перестає бути виразником його самості і перетворюється в дискретне, технічно замінне .

Разом з тим поняття природи людини та її особистості відносні одне до одного. Особистість не існує поза конкретної природи людини, вона отримує своє буття разом з людською природою. Людина стає не споживачем інформації, а її об'єктом. В таких умовах вона перетворюється в об'єкт експериментів для застосування інноваційних технологій.

На наш погляд, актуальним є питання цінностей,адже те, що є «покращенням» для сучасної людини, буде кваліфікуватися як«нормальне» для

надлюдини. В навпаки, «нормальне» для нинішніх людей буде «відхиленням» для надлюдини.

Доцільним є зауважити те, що ми не можемо заперечувати розвиток або протистояти йому. Але є актуальним встановити рамки поліпшення природи людини, щоб зберегти основу людяності, залишатися повноцінними членами суспільства і уникнути ряду проблем етичного, економічного та ін. характеру. Оцінка ризиків і наслідків технологій трансгуманізму – найважливіша й актуальна задача. Адже, людство може стати поневоленим бажаним вічним життям в даній реальності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Антология средневековой мысли: Теология и философия европейского средневековья: в 2 т. / под ред. С. С. Неретиной. СПб., 2007. Т. 1. 539 с.
2. Аристотель. Этика. М.: АСТ: АСТ МОСКВА, 2006. 494 с.
3. Баткин Л. М. Итальянские гуманисты: стиль жизни и стиль мышления. М., 1978.
4. Батраченко І.Г. Трансформація у постлюдину як потенційний вектор розвитку елітарноорієнтованих життєвих домагань сучасної молоді / І.Г. Батраченко, Т.Ю. Мозгова // Гуманізм. Трансгуманізм. Постгуманізм : матеріали доповідей та виступів Міжнародної науково-теоретичної конференції (Суми, 19–20 квітня 2013 року) / редкол. проф. Є.О. Лебідь, доц. А.Є. Лебідь. – Суми : Вид-во СумДУ, URL: <http://confifsk.sumdu.edu.ua/files/sbornik.pdf.2013>. 97 с.
5. Белкина Г.Л. Человек и его будущее: Новые технологии и возможности человека/ М., 2012. 496 с.
6. Беляев Д. А. Перспективные антропологические модели постчеловека: трансформация человеческой природы и сверхчеловеческая атрибутика // Глобальное будущее 2045: Антропологический кризис. Конвергентные технологии. Трансгуманистические проекты: Материалы Первой Всероссийской конференции, Под ред. Д. И. Дубровского, С. М. Климовой // М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2014. с. 47.
7. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляция / Жан Бодрийяр ; [пер. с фр. О. А. Печенкина]. — Тула : Тульский полиграфист, 2013. 204 с.
8. Борзенко И. М. , Кувакин В. А. , Кудишина А. А. Человечность человека: Основы современного гуманизма: учеб. пособие для вузов / под ред. А. Г. Круглова и В. А. Кувакина. М.: Рос. гуманист. о-во. 2005. 390 с.

9. Бостром Н. Искусственный интеллект. Этапы. Угрозы. Стратегии / пер. с англ. С. Филина. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2016. 496 с.
10. Бостром Н. Угрозы существованию. Анализ сценариев / пер. А. В. Турчина [Электронный ресурс]. URL: <https://www.proza.ru/2007/04/04-210>.
11. Бурлака Д.К. Гуманизм // Вестник Русского христианского гуманитарного института. СПб., 1999. С. 348.
12. Бычков В. В., Маньковская Н. Б. Виртуальная реальность / В. В. Бычков, Н. Б. Маньковская Культурология. Энциклопедия. В 2-х т. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2007. Т. 1. С. 369-374.
13. Виндж В. Технологическая сингулярность / пер. О. Данилова. URL: http://modernlib.net/books/vindzh_vernor/tehnologicheskaya_singulyarnost/read_2/
14. Глобальное будущее 2045. Конвергентные технологии (НБИКС) и трансгуманистическая эволюция / под. ред. Д. И. Дубровского. М., 2013. 272 с.
15. Кант И. Сочинения: в 6 т. М.: Мысль, 1966. Т.6. 743 с.
16. Катасонов В. Н. Новая эволюционная утопия: трансгуманизм / URL: <http://www.bogoslov.ru/text/4273940.html>
17. Курцвейл Р. Эволюция разума. Как расширение возможностей нашего разума позволит решить многие мировые проблемы/ пер. с англ. Т. Мосолова. URL: <https://www.rulit.me/books/evolyuciya-razuma-read-450786-1.html>.
18. Кутырев В. А. Антропология и анти-антропология // Человек, 2005, № 2.
19. Кутырев В. А. Как и куда сдвигается гуманитарная парадигма? // Философия и культура. М., 2009. № 10 (22). С. 9–16

- 20.Лаэртский Д. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов /АН СССР, Ин-т философии: общ. ред. и вступит. статья А. Ф. Лосева. М.: Мысль, 1979. 620 с.
- 21.Лосев А. Мир. Символ. Культура. М., 1984.
- 22.Лядський І.К. Трансгуманізм, як актуальний напрям сучасного світогляду / І.К. Лядський URL:<http://transhumanism-russia.ru/content/view/665/110/>.
- 23.Мор М. Принципы экстропии URL: <http://www.transhumanism-russia.ru/content/view/168/94>
- 24.Ницше Ф. Так говорил Заратустра. Сочинения в 2 т. М.:Мысль, 1996. Т. 2. 831 с.
- 25.Образ человека будущего: Кого и Как воспитывать в подрастающих поколениях: коллективная монография / под ред. О. А. Базалука. Киев: МФКО, 2012. Т. 2. 408с.
- 26.Оттуа Ж. Трансгуманизм – это гуманизм? // Человек. М., 2014. № 6. С. 46–53.
- 27.Прайд В., Коротаев А. Новые технологии и продолжение эволюции человека? Трансгуманистический проект будущего / М., 2008. 320 с.
- 28.Прайд В. Трансгуманизм URL: <http://transhumanism-russia.ru> (русский) <https://www.youtube.com/watch?v=0xM7syuZTS4>
- 29.Фромм Э. Человек для себя / пер. с англ. Л. А. Чернышевой. М.: АСТ: АСТ Москва: Хранитель, 2006. 314 с.
- 30.Харрис Дж. Сканирование горизонта // Человек. М., 2002. № 3. С. 5–12.
- 31.Юдин Б. Г. Что там, после человека? / Б. Г. Юдин // Философские науки. 2013. № 9. С. 24–37.
- 32.Bostrom N. A history of transhumanist thought
- 33.Bostrom N. Transhumanist values 2005. URL: <http://www.nickbostrom.com/ethics/values.pdf>

34. Bostrom, N. Existential Risks : Analyzing Human Extinction Scenarios and Related Hazards// Journal of Evolution and Technology, 2002. Vol. 9, №1. URL:<http://jetpress.org/volume8/symbionics.html>
35. Chapman A. R. Unprecedented Choices: Religious Ethics at the Frontiers of Genetic Science. Minneapolis, MN: Augsburg Press. 1989.
36. Cole-Turner R. Christian hope in an age of technological enhancement, Washington, DC: Georgetown University Press. pp. 37–49.
37. Dogen. Lancet of Zazen. Shobogenzo Zazen Shin. Trans. C. Bielefeldt. Sōtōshū Shūmuchō. 2004.
38. Dorff E.N. Matters of Life and Death: A Jewish Approach to Modern Medical Ethics. Philadelphia: Jewish Publication Society , 1998 /2003.
39. Evans W. Swarms are Hell: Warfare as an anti-transhuman choice. Journal of Evolution and Technology 23(1): Available at <http://jetpress.org/v23/evans2.htm>. 2013.p.56–60.
40. Gruen L. Grabel L. and Singer P. eds. Stem Cell Research: The Ethical Issues. Malden, MA: Blackwell Publications. 2007.
41. Grummet D. Transformation and the end of enhancement. In Transhumanism and transcendence: 2011.
42. Huxley J. Transhumanism // Huxley J. In New Bottles for New Wine. – L., 1957. pp. 13 – 17.
43. Mackler A. L. Life and Death Responsibilities in Jewish Biomedical Ethics, 2000.
44. Mavani H. “God’s Deputy”:Islam and Transhumanism.In transhumanism and the body:The world religious speak ,ed.Calvin Mercer and Derek F.Maher, New York:Palgrave Macmillan, 2014. pp. 67-84.
45. McGee G., Caplan A. The Human Cloning Debate. 4th ed. Berkeley, CA: Berkeley Hills Books , 2004.

46. Micah Redding, "Christianity is Transhumanism," Faith in the Future blog, <http://micahredding.com/blog/2012/04/25/christianity-transhumanism>, 2012.
47. Mobayed, Immortality on Earth: Immortality on Earth? Transhumanism through Islamic Lenses, 2017.
48. More M. Liberty and Responsibility: Inseparable Ideals // The Freeman, 1996. URL: <http://www.maxmore.com/libresp.htm>.
49. More M. Self-Owenship A Core Extropian Virtue//. URL: <http://www.maxmore.com/libresp.htm>. 1998
50. Murad A. H. (Timothy Winter), "Transhumanism and Islam", 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=xOWrrRpQVco>
51. Musa A. Y. "A Thousand Years, Less Fifty: Toward a Quranic View of Extreme Longevity," In: Religion and the Implications of Radical Life Extension, edited by Calvin Mercer and Derek F. Maher, pp.123-133
52. Neumann D. J. A Buddhist approach to AI. Institute for Ethics and Emerging Technologies. 2013 URL: <http://ieet.org/index.php/IEET/more/neumann20130918>.
53. Peters T. For a fascinating analysis of the soul in view of transhumanist thought, "The Soul of Trans-Humanism," Dialog: A Journal of Theology 44:4 (Winter 2005): 381–395
54. Regis E. Meet the Extropians URL: http://www.wired.com/wired/archive/2.10/extropians_pr.html
55. Shatz D. Jewish Thought in Dialogue: Essays on Thinkers, Theologies, and Moral Theories. Boston: Academic Studies Press. 2009.
56. Sorgner S. L. Nietzsche, the overhuman, and Transhumanism [Электронный пeчyпc] // Journal of Evolution and Technology. Vol. 20. Issue 1. 2009. P. 29–42. URL: <http://jetpress.org/v20/sorgner.htm>

57. Sutton A. "Transhumanism: A New Kind of Promethean Hubris." *The NewBioethics*, 21, no 2: 117-127. 2015. URL: <https://dx.doi.org/10.1179/2050287715Z.000000000060>
58. The Hedonistic Imperative URL: <https://www.hedweb.com/hedethic/tabconhi.htm>.
59. Thompson J. Transhumanism: How Far Is Too Far? *The New Bioethics*, 23(2), 2017. pp. 165–182.
60. Wahrman M. Z. *Brave New Judaism: When Science and Scripture Collide*. Lebanon, NH: University Press of New England for Brandeis University Press. 2002.
61. Waters B. Whose salvation? Which eschatology? In *Transhumanism and transcendence: Christian hope in an age of technological enhancement*, ed. R. Cole-Turner, Washington, DC: Georgetown University Press. 2011. p. 163–75.
62. Whitesides K., Hoopes J. Seventies dreams and 21st century realities: The emergence of 2012 mythology. *Zeitschrift fur Anomalistik* 12: 2012. pp. 50–74.
63. Wright D. S. Humanizing the image of a Zen master: Taizan Maezumi Roshi. In *Zen Masters*, ed. S. Heine and D. S. Wright, New York: Oxford University Press. 2010. pp. 239–65.